

SUHANO PAULUS KABHAO-BHAONO SO UMATI WE KORINTUS

Kaatono Wamba

Ne dhamani wawono itu, Korintus notilentu se'onu kota bhalano ne kadieno Akaya (ampa aitu we Yunani). Kadie aini nopesua dua weo kafopahinta'ano Roma. Miendo kotano Korintus sabhaha bansano liwu, nandoo dobhahi sepali'a tapa'o mande'aono Lahata'ala, nandoo desombai sabhaha dewa. Pedamo dua kodadindo, miina natumotosalaa ne pomatano Lahata'ala, sabhaha podiu pokahaku nonandoo ne kota aini.

Paulus kabhao-bhaono mefoleleno Bhihita Metaa ne Korintus ini, sampe nandoo marasaeano ne Kristus (Tul 18:1-17). Hato nokundo Paulus, nohatomo dua seemie neangkando miendo sarani konea'ano Apolos. Anoa ini nopande sepali'a nopugau bhe nofofoina'u, anoamo mopansuhuno kafoina'uno Paulus ne miendo Korintus (Tul 18:27-28). Nopalusi sewula haa wula, miendo sarani we Korintus depakatu suha so Paulus. Weo suhando nandoo bhe nefeena'aondo. Dadi'anomo Paulus nobhoosi suhando bhe notobhoosi kafeenando. Ainimo suha kabhao-bhaono so umati marasaeano we Korintus.

Patudhuno dua name'ulaianda bhahi-bhahi'ae podiu nepoindalono bhe tapa nepoindalono Lahata'ala. Wambano ne suha aini tanogili tanomalu. Paulus notalesaanda bhahi-bhahi'ae nengkoha ne kafoina'uno Bhihita Metaa toka nefosampeno ne andoa. Notanda ne sabhaha pokai'ano bhe kagaa, kalangkeno diu, dadi pokawite-wite, powengke-wengke'a, atora weo umati, ampa ne sabhaha kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala (kharisma), kanini kaasi bhe kawanu'ando mie mate.

Pasala 13 metula-tula'aono kanini kaasi bheanea pasala fofoliuno katiende-ende bhe fofoliuno katimoasi'ao ne olotano kosasawi'ae pasala sigao'ano nebhuno Paulus.

Kalengkano suha 1:1-3

1 Suha aini nomai'ao ne idi Paulus, mie nebhasi membalino rasuluno Kristus Yesus hampano kapoindalono Lahata'ala,

bhe nomai'ao dua ne Sostenes bhahitientoomu. ²Suha aini so hintimiu umatino Lahata'ala we Korintus, umati nefekopuuni so Lahata'ala weo kase'ise bhe Kristus Yesus. Nobhasikoomu membalionu umati mongkilono poowa-owaomu bhe sabhaha mie metondalano ne Ompuntoomu Yesus Kristus ne amai maka dua. Anoamo Ompundo bhe Ompuntoomu dua. ³Sio-siomo sadhia napobhaiangkoomu kabarakati bhe katohopono dadi mai'ao ne Lahata'ala Amantoomu bhe Ompu Yesus Kristus.

Katumpuno lalono

1:4-9

⁴Sadhia aefoampe katumpuno lalo ne Lahata'ala hampano padamo nofosampuangkoomu rahamatino noangka ne Kristus Yesus. ⁵Weo kase'isemiu bhe Kristus dadimiu nohangkaeamo tanofegiu: ibahatino nelangkemo kapandemiu bhe nembalimo fofoina'uomu. ⁶Aini katandainomo putae bhihitano Kristus neowa mani nokopahakamo weo totono lalomiu. ⁷Dadi'anomo miinamo bhe kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala nemokae'aomiua maka taanta-antagimoomu oleo so katiwoha'ano Ompuntoomu Yesus Kristus ne sabhaha mie. ⁸Wutono Kristus namekamatangkakoomu ampa we kafetompaino, neanomo pae kodengoomua ne oleo kahato'ano Ompuntoomu Yesus Kristus na'aa. ⁹Lahata'ala nokampuu-mpuu ne dhandino. Ingka Anoamo bhasikoomu se'iseomu bhe Anano, Yesus Kristus Ompuntoomu.

Katangahi keana bhe powengke-wengke'a weo umati

1:10-17

¹⁰Bhahitie'iku! Aesalo mpuu ne hintimiu weo neano Ompuntoomu Yesus Kristus, sekakolaloomu! Koise bhe powengke-wengke'a ne olotamiu, tamaka fekamatangka kase'isemiu, sefekihiomu. ¹¹Kapa'amo bhahitie'iku, dofohato kanau mieno polambuno Kloe putae nandoo potaga-tagali'a ne olotamiu itu. ¹²Nepulao'aoku peda aini: hintimiu itu seemie-seemie nopugau, “Idi ne wetano Paulus”, “Idi ne wetano Apolos”, “Idi ne wetano Petrus”,^a bhe nandoo dua mugauno, “Idi ne wetano Kristus.” ¹³Bhahaa Kristus maitu nopodawu-dawu? Bhahaa Paulus nekantai te sau salipu so hintimiu? Bhahaa hintimiu dokadiu saranikoomu weo neano Paulus? Ingka

^a 1:12 Nea mpuuno tibuhino *Kefas*, nopototo ma'anano bhe Petrus, kontu dempa. Pedamo dua ne 3:22 bhe 15:5

miina. ¹⁴Notumpu sepali'a laloku hampano kabhahimiu itu bhe naseemie miina bhe nekadiuku, mpahinomo Krispus bhe Gayus. ¹⁵Dadi'anomo bhe naseemie pae bhe so mugauno putae anoa maitu akadiu saranie weo neaku. ¹⁶Uumbe gaha'a, polambuno dua Stefanus akadiu saranida idi, tamaka we simbalino andoa ini miinamo amande'aanea bhaha'i nandoo dua nekadiuku. ¹⁷Kapa'amo Kristus notudu kanau suano so afokadiu sarani'ao, tamaka so aefolele'ao Bhihita Metaa; sanginomo aini tabeano adhumalangie pae atumangka'ao kapandeku apugau, keana nosia-sia'ao kuasano mateno Kristus te sau salipuno.

Kuasa bhe kapandeno Lahata'ala no'onumo ne Kristus

1:18-2:5

¹⁸Mbali mie so binasano, bhihitano mateno Kristus te sau salipu daanumo dokonae bhohe, tamaka so intaodiomu nefosalamati bhihita amaitu katiwoha'anomo kuasano Lahata'ala. ¹⁹Nandoo tibuhino weo Kitabi peda aini,

“Timbangindo mie kotimbangi amobinasae,
kapandedo mie kokapande amosalie.”^a

²⁰Kaowu somo ae bhahaa mie kokapande? Somo ae bhahaa mie melangkeno sikolaa? Somo dua ae bhahaa mie kofekihi ne dhunia ini? Kapa'amo Lahata'ala ingka padamo nofotiwohae putae sabhaha kapandeno dhunia ini sanea bhohe. ²¹Hampano kapandeno Lahata'ala, nofotantuemo putae manusia miina naembalia namande'ao Lahata'ala nomai'ao ne kapandeno wutono. Tamaka Lahata'ala nokopatudhu namosalamati mie marasaeano noangka ne bhihita nefolele mani, gaha'aitumo bhihitamo aini nekonando dhunia sanea bhohe. ²²Miendo Yahudi desalo tanda timenteaono so bukutiino, bhe miendo Yunani de'ondofi kapande. ²³Tamaka insaodi ini taefolele bhihitano Kristus mateno te sau salipu. Bhihita aini nodaiane lalondo miendo Yahudi, mie suano Yahudi dokonae tula-tula bhohe. ²⁴Tamaka mbali mie toka nebhasino Lahata'ala, naetaa mieno Yahudi naetaa suano Yahudi, Kristus katiwoha'anomo kuasa bhe kapandeno Lahata'ala. ²⁵Kapa'amo woha'ano kabhoheno Lahata'ala ingka nofoliu'e kapandedo manusia, woha'ano kanaleno Lahata'ala ingka nofoliu'e ka'osando manusia.

²⁶Bhahitie'iku! Soba fe'ulai'eomu pakatibhasimiu ne Lahata'ala. Ne pomatando manusia, dofeemie bhahaa mandeno? Dofeemie

^a 1:19 Yes 29:14

bhahaa kokuasano tawa mai'aono ne kaomu? Ingka miina dabhahia. ²⁷Kapa'amo Lahata'ala nepili mie bhohe ne pomatando manusia so daoambano'ao mie mande, nepili dua mie monale ne pomatando manusia so daoambano'ao mie mo'osa. ²⁸Mie mepandano kaengkoha'a we dhunia ini, mie nepisaki, bhahamo mie tapa kofaha-fahalaano ne pomatano dhunia, nopilida Lahata'ala so namosali'ao melangkeno kaengkoha'a ne pomatando manusia. ²⁹Patudhuno keana bhe so sumangke-sangkeno wutono ne wiseno Lahata'ala. ³⁰Tamaka hampanomo Lahata'ala, hintimiu se'isemoomu bhe Kristus Yesus. Anoa itu ka'onu'ano kapandeno Lahata'ala so intaodiomu, fopometaa'aono bhe Lahata'ala, fofekangkilono dadi bhe fofobebasino mai'ao ne dhosa. ³¹Dadi'anomo naposahataa bhe tibuhino weo Kitabi peda ini, "Mie sumangke-sangkeno wutono, naetaa namowose bhakeno hampano nehabuno Ompu."^a

2 Bhahitie'iku! Wakutuuno amai we hintimiu bhe afohatangkoomu bhihitano Lahata'ala,^b miina aepake wamba mokesa tawa afotiwohaangkoomu kapandeku. ²Kapa'amo tokamo abhotusie kaomponano bhe hintimiu paise amohatangkoomu sigao'ano, mpahinomo bhihitano Yesus Kristus, Anoamo mateno te sau salipu. ³Wakutuuno amai we hintimiu itu, idi ini aonale sepali'a, bhe nogugu kanau kate'i. ⁴Weo bhihita bhe kafoina'u nefosampeku na'a, ingka miina aepake wambado mie mande timohela'aono lalo, tamaka wambaku nopobhaiane tanda-tanda motiwohano kuasano Rohino Lahata'ala. ⁵Kanandoo'ano peda ana'a neanomo kaparasaeamiu paise naengkoha ne kapandedo manusia, tamaka naengkoha ne kuasano Lahata'ala.

Kapande mai'aono ne Rohino Lahata'ala

2:6-16

⁶Mahinggamo peda na'a, ne olotando mie toka motangkano kaparasaea insaodi tapugau'ao dua wambano kapande. Ampamo kaowu kapande aini suano kapandeno dhunia ini, suano dua kapandedo mintahano kuasa ne dhamani aini, kapa'amo kuasando andoa ini naosali. ⁷Wambano kapande nepulao'ao mani ini nomai'ao ne Lahata'ala, rahasia aini notifebuni sampe miina'o damande'aane mieno dhunia. Tamaka mpini miina'o bhe dhunia

^a 1:31 Yer 9:24

^b 2:1 Nembali dua doma'anakie: *rahasiano Lahata'ala*.

Lahata'ala tokamo nofontaa-ntaa'e mbali intaodiomu, so daeala'ao dawu ne kakalabhiano Lahata'ala.⁸ Miina bhe mintahano kuasa ne dhamani aini lumosangino kapande ana'a, kapa'amo ane dalumosangie, ingka Ompu Kumalabhiano tetewei paise dakumantai'e te sau salipu.⁹ Aini noposahataa bhe tibuhino weo Kitabi peda aini,

“Pata newohano mata,
pata nefetingkeno tingala,
pata'o dua tiumba'ano ne fekihindo manusia,
aitumo nofontaa-ntaano Lahata'ala so mie
moasiane.”^a

¹⁰Tamaka ne intaodiomu Lahata'ala padamo nofohato kaitae noangka ne Rohino. Rohino Lahata'ala ingka nolosangi bhahibhahi'ae, mahingga patudhuno Lahata'ala tifebuni'ano sepali'a.
¹¹La'ae bhahaa so mande'aono totono lalono manusia? Ingka tantumo rohino manusia aitu. Pedamo dua aitu miina bhe manusia mande'aono totono lalono Lahata'ala, mpahinomo wutono Rohino Lahata'ala.
¹²Intaodiomu miina daetahima rohino dhunia, tamaka netahimantoomu o Rohi mai'aono ne Lahata'ala, neanomo damande'aane sabhaha newa'aono Lahata'ala ne intaodiomu.
¹³Dadi'anomo ane tatalesao sabhaha giu pokai'ano bhe Rohino Lahata'ala, tatalesaane ne mie toka tumahimano Rohino Lahata'ala, miina taepake wambano kapande nepoguhu'ao mani ne manusia, tamaka taepake wamba nepoguhu'ao mani ne Rohino Lahata'ala.
¹⁴Mie tapa mande'aono Lahata'ala nokiido natumahima sabhaha mai'aono ne Rohino Lahata'ala, nokonaemo sanea bhohe. Daanumo miina bhe kapoolinoa nalumosangie, hampano sabhaha mai'aono ne Rohino Lahata'ala na'a kane'o dolosangie fahalaano ane dotiisangie noangka ne Rohino Lahata'ala.
¹⁵Manusia tumahimano Rohino Lahata'ala sadhia netiisangi bhahibhahi'ae, tamaka wutono manusia na'a miina bhe kohakuno damo'ala.
¹⁶Weo Kitabi notibuhi peda aini, “La'ae bhahaa mande'aono fekihino Ompu? La'ae bhahaa so moina'uno Ompu?”^b Tamaka intaodiomu ini, fekihintoomu ingka nopototomo bhe fekihino Kristus.

^a 2:9 Yes 64:4

^b 2:16 Yes 40:13

Potaga-tagali'a
3:1-9

3 Bhahitie'iku! Wakutuu ana'a miina'o naembali apugau bhe hintimiu peda apugau ne mie toka nekabhintino Rohino Lahata'ala, tamaka nandoo apugau ne mie nekuasaino kapoindalono dhunia, kao-kaomo hintimiu sadaa-daa kaana-ana'i weo kaparasaeamiu ne Kristus. ²Endefi'ini kao-kaomo afotitikoomu, miina'o ama'angkoomu oti motu'a, kapa'amo miina'o mondoi'eomua. Gaha'a ta'ampamo dua aitu sadaa-daa miina'o mondoi'eomua, ³kapa'amo nandoo nokuasaikoomu kapoindalono dhunia. Ane ne olotamiu nandoo pokondu-kondua'ao lalo bhe potaga-tagali'a, ingka nokoma'ana nandoo nokuasaikoomu kapoindalono dhunia, ingka tanopototomo bhe mie bhaimiu ne dhunia ini. ⁴Ane nandoo pugauno, "Idi ne wetano Paulus," maka sigao'ano nopugau dua, "Idi ne wetano Apolos," ingka nentaleamo podiumiu tanopototomo bhe mie bhaimiu ne dhunia ini.

⁵Kaowu la'ae bhahaa Apolos maitu? La'ae bhahaa Paulus maitu? Andoamo itu ingka sanea palima-limano Ompu matokoomu ne kaparasaea ne Kristus. Seemie-seemie nedhalangi kaowu taka peda newa'aono Ompu. ⁶Idi metisano, Apolos tumubhasiane oe, tamaka wutono Lahata'ala mefotumbuno kantisa. ⁷Dadi'anomo naetaa metisano naetaa metubhasino sakotu'uno miina bhe ulu-ulu'anoa, mpahinomo wutono Lahata'ala mefotumbuno kantisa. ⁸Metisano bhe metubhasino ingka tanopototomo kahadhaando, seemie-seemie na'umawa ponambono naposahataa bhe kawuleno nokahadhaa. ⁹Kapa'amo insaodi ini taposabha-sabhangka weo kahadhaa so Lahata'ala, hintimiu itu tapedamo kaampono Lahata'ala, tapedamo dua lambu so Lahata'ala.

O lambu bhe sandino
3:10-23

¹⁰Noposahataa bhe kadawuno Lahata'ala newa'aono ne idi, aembalimo peda pandeno lambu kokapandeno, padamo afongkohae sandino, bhaindo mongkohano lambuno. Ampamo kaowu seemie-seemie tabeano nakodhaga mpuu weo kahadhaano naefoehe lambu te wawono sandi amaitu. ¹¹Kapa'amo bhe naseemie pae bhe so moolino mefongkohano sandi sigao'ano we simbalino sandi toka tifongkoha'ano, o wutono Yesus Kristus. ¹²Taneatemo ne mie

mefoeheno lambu te wawono sandi amaitu, naepakeane bulawa tawa o salaka, o kontu moinda tawa o sau, o dana tawa o hoono ai. ¹³Ampamo kaowu nasewakutuu kahadhaano seemie-seemie tete-wei natipande'ao, ingka oleo kahato'ano Ompu so motiwohaea. Kapa'amo ne oleo ana'a o efi so motiwohae, hampano kahadhaano seemie-seemie nati'udhi katangkano ne efi maitu. ¹⁴Ane lambu nefoehe maitu pae naomaa'e efi, ingka mie kumahadhaa'e na'umawa ponambono. ¹⁵Tamaka ane kahadhaano natikantunu, ingka naohugi; ampamo kaowu wutono nasumalamati kanggetumo dohelae mai'ao weo efi.

¹⁶Miina mande'aaneomua gaha'a putae hintimiu itu Lambuno Lahata'ala? Miina mande'aaneomua gaha'a putae Rohino Lahata'ala neate weo totono lalomiu? ¹⁷Ane bhe mie mobinasano Lambuno Lahata'ala, maka namobinasae dua Lahata'ala. Kapa'amo Lambuno Lahata'ala nongkilo, ingka hintimiumo itu.

¹⁸Koise bhe bhohe-bhohe'ino wutono. Ane ne olotamiu itu bhe kofekihino nopande ne pomatano dhunia, naetaa nasumuli naobhohe so nopande'ao sakotu'uno. ¹⁹Kapa'amo nekonando kapande we dhunia ini, sanea bhohe ne pomatano Lahata'ala. Ingka notibuhi weo Kitabi peda aini, "Lahata'ala nepake kapandedo mie mande mbali tando kakona'ando wutondo."^a ²⁰Nandoo dua tibuhi-no peda aini, "Ompu nopande'aane putae fekihindo mie mande sanea fekihi sia-sia."^b ²¹Dadi'anomo koe bhe mesangke-sangkeno manusia bhaino, kapa'amo bhahi-bhahi'ae ingka saneamo fehebua'amiu. ²²Naetaa ndo Paulus, Apolos bhe Petrus, naetaa o dhunia, o dadi bhe mate, sampe dhamani aini bhe oleo mbuhumai ingka saneamo fehebua'amiu. ²³Tamaka wutomiu itu fehebua'ano Kristus, bhe Kristus fehebua'ano Lahata'ala.

Lahata'ala Kaseemie-mie'ano Fobhitahakinomo

4:1-5

4 Naetaa dakumona kainsami palima-limano Kristus, mie neposahuna'ao taefebhilitai'ao sabhaha rahasioano Lahata'ala. ²Sifati ne'ondofi ne mie neposahuna'ao peda ana'a, ingka o kataino lalono ne kafeompu'ano. ³Ane o idi, ingka miina aoheruanea bhitahaki kanau'omu hintimiu tawa pande bhitaha sigao'ano dua. Bhahamoa miina dua amo'ala wutoku. ⁴Daanumo miina

^a 3:19 Ayub 5:13

^b 3:20 Mzm 94:11

amande'ao laloku akoka'alaa, tamaka aini suano bukutiino putae miina akoka'ala. Wutono Ompu so motantuno akoka'ala bhe miina. ⁵Dadi'anomo koise pa'indulu fobhotusiomu, antagiomu nahumato wutono Ompu. Anoa nalumengkasi sabhaha rahasia tifebunino weo kahohondo. Anoamo dua so tumalesaono sabhaha patudhu weo totono lalondo manusia. Ne na'amo seemie-seemie naetahima kapudhi so mantasi'ano mai'ao ne Lahata'ala.

Dadindo rasulu

4:6-21

⁶Bhahitie'iku! Newambaku ini aesandaha ne Apolos bhe wutoku so kaetaa'amiu, neanomo naembali metuadaomu bhe poguhumu ma'anano wamba aini, “Koe liu'ea tubho toka tibuhi'ano!” Ane nada ana'a, ne olotamiu itu pae bhe mie nesangke-sangkemiu nalumiu'e mie bhaino. ⁷Kapa'amo la'ae bhahaa kumonako nofoliu kakofahalaamu bhe mie bhaimu? Kona kana'eomu o ae ndumandoo'ano ne hintimiu itu tapa netahimamiu mai'ao ne Lahata'ala! Ane kotu-kotu'u bhahi-bhahi'ae tahimae'omu ne Lahata'ala, noafa bhahaa sangke-sangke'ao wutomiu, kao-kaomo bhahi-bhahi'ae maitu miina tumahimae'omu? ⁸Ingka fekihimiu mowe'imoomu, mohangkaeamoomu, membaliomu kafeompu'a, ingka miina maraluu kainsamiomua. Kakesa maka ane kotu-kotu'u membaliomu kafeompu'a, neanomo naembali tamahinta tapoowa bhe hintimiu. ⁹Kapa'amo fenaiku, insaodi rasulu, Lahata'ala notei kainsami we kundo-kundo, tapedamo mie so nepongko ne wisendo mie bhahi. Insaodi taembali kapokabhidha-bhidha'ando dhunia ini, kasimata-mata'andomo sabhaha mie bhe mala'ekati. ¹⁰Insaodi taobhohe hampano Kristus, tamaka [ambamiu] hintimiu pandeomu weo kaparasaea ne Kristus. Insaodi taonale, tamaka [ambamiu] hintimiu mo'osaomu. Insaodi dobihidhingi kainsami, tamaka [ambamiu] hintimiu dofosisbalakoomu.

¹¹Ta'ampamo aitu tao'aho bhe nokekele wu'u mani, pakea mani tanokobhini-bhinimo, dotofali kainsami bhe tatalilimo miina takolambua. ¹²Insaodi takahadhaa mobhie tapake lima mani. Ane dofe'awuti kainsami tafosambahea'ao, ane dofodee-dee kainsami tapotaami. ¹³Ane dofeka'aebu kainsami, tatobhoosi meteetaa. Insaodi tapedamo hewuno dhunia ini, ta'ampamo aitu dokona kainsami samahano dhunia.

¹⁴Abuhiangkoomu aini miina akopatudhu amekaambanokoomua, tamaka atangahikoomu peda ana'iku timoasi'aono. ¹⁵Kapa'amo mahingga ampa aitu peda mie marasaeano ne Kristus bheanea nehewunomo gurumiu, tamaka amamiu seemie kaowu. Weo kaparasaeamiu ne Kristus Yesus idimo ini amamiu, hampano Bhihita Metaa nefosampeku ne hintimiu.

¹⁶Dadi'anomo aesalo mpuu, angkafiomu sandaha nefotiwohaku! ¹⁷Kanandoo'anomo atuduangkoomu Timotius, anaku timoasi'aono bhe kumampuu-mpuuno ne Ompu. Anoa name'ulaiangkoomu kodadiku peda seemie mangkafino Kristus Yesus, pedamo nefoina'u'aoku ne kosasawindo umati ne amai maka kahato'aku.

¹⁸Ingka nandoomo seemie hodua melangkeno diu, weo fekihi-ndo paemo amai we hintimiu itu. ¹⁹Tamaka ane Ompu nama'akanau kalalesa, apikimai we hintimiu itu. Ne na'amo maka amande'aanda mie melangkeno diu itu bhaha'i kuasa ae ne'awando, suano kaowu ta'o pugaundo. ²⁰Kapa'amo Kafopahinta'ano Lahata'ala miina kaowu natiwoha ne pugaundo manusia, tamaka notiwoha ne kuasano Lahata'ala [weo dadindo manusia], ²¹Dadi'anomo medando ae nepoindalomiu? Tamepilimoomu: amai aeowaangkoomu kapepe, kaa amai amalu-malusikoomu weo kaniini kaasi?

O dhosa bhalano weo umati

5:1-13

5 Sakotu'uno nokolelemo bhihita putae ne olotamiu itu nandoomo habu tolauno kapokahaku. Ingka nandoo mie munsuleno bhe ina weeno. Mahinggamo mie pata mande'aono Lahata'ala miina daehabua podiu medando aitu. ²Tamaka mahingga pedamo itu nandoo dua nelangke diumiu. So mantasi'ano ingka tabeano naopea lalomiu, bhe mie humabuno medando itu mogampie'omu mai'ao ne olotamiu. ³Daanumo mbadhaku nokodo'o bhe hintimiu tamaka totono laloku nopobhaiangkoomu. Dadi'anomo mie humabuno pedando itu padamo abhotusiane kahukumu, kao-kaomo bhe idi ne itu. ⁴Ane pohompum-hompumu weo kuasano Yesus Ompuntoomu, bhe totono laloku nopobhaiangkoomu dua, ⁵maka weo neano Ompu Yesus mie aitu tetewei tawakalaneomu ne Kafeompu'ando seetani, neanomo mbadhano nabinasa tamaka alusuno damosalamatie ne oleo kahato'ano Ompu.

⁶Miina namantasia mekawose bhakemiua. Miina mande'aaneomua gaha'a sekandai-ndai rahi no'endeanemo kosekabhahi'ae kadhhalono tarigu so roti? ⁷Ohoe'omu rahi ngkodau itu [ka'ibahatino dhosa, neanomo membaliomu nada kadhhalono tarigu bu'ou pata koragi'ano. Ingka hintimiu daanumo pedamo ana'a. Kapa'amo Kristus, anano dhumbantoomu so kapopanga ne hohaea'ano Paska, padamo dosumbelee. ⁸Dadi'anomo poharoa kaitaomu, koe daepake roti koragi ngkodau'ano, ka'ibahatino sabhaha mohaku'ano bhe modai'ano. Tamaka mepake kaitaomu roti bu'ou pata koragi'ano, ka'ibahatino dadi mongkilo bhe banara.^a

⁹Ingka weo suhaku padamo abuhiangkoe'omu, koise posabhangkaomu bhe mie pokawite-witeno. ¹⁰Ampamo kaowu patudhuku suano sabhaha mie ne dhunia ini pokawite-witeno bhe kumadaudauno, tawa mie fobhohe-bhohe'ino bhe mesombaino barahala. Kapa'amo ane nada na'a ingka tabeano gumampianemoomu dhunia inia. ¹¹Tamaka nebhuhiku ini apulao'ao koise posabhangkaomu bhe mie mabhino wutono bhahitie marasaeano tamaka nopokawite-wite, nokadau-dau, nesombai barahala, nofo'umbu, nempoho'u bhe nofobhohe-bhohe'i. Mahingga momaa pombaliomu bhe mie medando aitu koise. ¹²Kapa'amo bhithaki'ando mie we simbalino umati suano nepande'aokua. Tamaka ane umati marasaeano, ingka hintimiu so bhithakida. ¹³Mie we simbalino umati nabhitahakida wutono Lahata'ala. [Weo Kitabi notibuhi,] "Ambae'omu mie modai ne olotamiu itu!"^b

Katangahi koe dobbie'ao bhahitie ne pande bhitha

6:1-11

6 Noafa bhahaa nonandoo'ao ne olotamiu itu mokadono mfebhitahakino ne mie pata mande'aono Lahata'ala ane nopo'alati bhe bhahitieno? Noafa miina mfebhitahakiomu ne umati bhaimiu? ²Miina mande'aaneomua bhahaa mada kaowu so bhithakino dhunia ini ingka o umati mongkilono Lahata'ala? Ane mada kaowu bhithakiomu dhunia ini, noafa bhahaa miina moolianeomu mebhithakiomu parakara pata ko'ulu'a? ³Miina mande'aaneomua gaha'a putae intaodi ini so bhithakino dua mala'ekati, bhemo toha parakarano manusia ma'oleo hangkowine. ⁴Mahinggamo pedamo itu, ane bhe parakara mohobu noafa gaha'a owae'omu

^a 5:7-8 Kel 12:1-20, 13:3-10; Ul 16:1-4

^b 5:13 Ul 17:7, 19:19

dua ne pande bhitaha pata nefosibhala ne olotando umati? ⁵Kapugau'aku peda aini so moambano'ao'omu. Bhahaa miina bhe mie kotimbangino ne olotamiu itu so mandeno mebhitahakino parakarando umati? ⁶Noafa bhahaa seemie bhahitie marasaeano nobhie'ao dua bhahitieno, gaha'aitu so fobhitahakino mie pata marasaeano ne Kristus?

⁷Hampano pomobhi-mobhie'ao'omu kaowu sapada-pada hintimiu, ingka nokoma'ana se'isemo dua katalomiu. Noafa bhahaa ane ta'otumuhoomu mahinggamo pae na'umadhilia? Noafa bhahaa ane ta'otumahimoomu mahingga damekahugikoomu? ⁸Tamaka wutomiu meowano pata ka'adhili bhe kahugi, nehabumiu itu ingka nokantibha bhahitie'imiu. ⁹Miina mande'aaneomua bhahaa putae mie humabu modaino paise dae'awa dawu weo Kafopahinta'ano Lahata'ala? Koise nokolilino totono lalomiu! Mie pokawite-witeno, mesombaino barahala, mie monsule, karambole mo'ane, gumaano sapada mo'ane tawa hobhine, ¹⁰kaso'o, mie kumadau-dauno, mempoho'uno, mie fo'umbuno, bhe fobhohe-bhohe'ino saneamo so pata mealano dawu weo Kafopahinta'ano Lahata'ala. ¹¹Ingka seemie hodua ne hintimiu dohabu dua peda ana'a endefi'ini, tamaka ampa aitu padamo dofekanggela'ikoomu, padamo dofekangkilokoomu, padamo dua dopometaa'angkoomu bhe Lahata'ala, noangka ne Ompu Yesus Kristus bhe Rohino Lahata'alantoomu.

Katangahi pokai'ano bhe pokawite-wite

6:12-20

¹²Nandoo mugauno seemie manusia nobebasi nehabu o ae maka dua. Anoamo, tamaka ambaku miina kosasawi'ae nehabundo manusia nokofahalaa. Mahinggamo abebasi aehabu o ae maka dua, tamaka akiido namobhatua kanau habuku na'a. ¹³Nandoo dua mugauno o oti so i'ino handa, o handa so kaeate'ano oti, tamaka ingka kohaahonda'ae ini sanea namosalie Lahata'ala. Mbadhando manusia paise naembalia damakee so dapokawite-wite'ao tamaka so da'umondofao'ao Ompu, bhe Ompu umondofaono mbadhando manusia. ¹⁴Lahata'ala mowanuno Ompu Yesus mai'ao ne mate, namodadi kaita dua hampano kuasano. ¹⁵Bhahaa miina mande'aaneomua o mbadhamiu itu ingka o katokanomo dua mbadhano wutono Kristus? Naembali bhahaa katokano mbadhano Kristus amakee so mbadhano karambole? Ingka tantumo paise! ¹⁶Bhahaa miina

mande'aaneomua ane seemie mo'ane nekapoti karambole ingka nose'isemo dua bhe hobhine aitu? Kapa'amo weo Kitabi notibuhi, "Andoa daembalimo seemie."^a ¹⁷Tamaka o mie kumapotino Ompu ingka noserohimo bhe Ompu.

¹⁸Fekakodo'o wutomiu ne dhosano pokawite-wite, hampano sabbaha dhosa sigao'ano nehabundo manusia nokadhadhia we simbalino mbadhando, tamaka o mie pokawite-witeno ingka nokodhosa ne mbadhano wutono. ¹⁹Bhahaa miina mande'aaneomua mbadhamiu itu lambu mongkilo kaeate'ano Rohino Lahata'ala? Rohino Lahata'ala ini neate weo totono lalomiu bhe nowa'angko'e'omu wutono Lahata'ala. Dadi'anomo hintimiu itu suanomo fehebua'amiu wutomiu. ²⁰Kapa'amo hintimiu itu padamo do'olikoomu, olimiu padamo dotandua'ane. Dadi'anomo pakeomu mbadhamiu so kakalabhiano Lahata'ala.

Kafoina'u pokai'ano bhe kagaa

7:1-16

7 Aitu atumobhoosiangkoomu wambano suhamiu ne idi. Ane seemie mo'ane miina nagumaa ingka netaa. ²Ampamo kaowu hampano dolentu balaano dopokawite-wite, naetaa seemie mo'ane bhe hobhineno wutono, seemie hobhine bhe mo'aneno wutono. ³Seemie mo'ane tetewei nadhumalangi takano peda seemie mo'ane ne hobhineno; pedamo aitu seemie hobhine tetewei nadhumalangi takano peda seemie hobhine ne mo'aneno. ⁴Seemie hobhine miina nakokuasa ne mbadhano wutono tamaka nokuasai'e mo'aneno; pedamo dua itu seemie mo'ane miina nakokuasa ne mbadhano wutono tamaka nokuasai'e hobhineno. ⁵Koise pokodo'otiomua, simbali padamo mafakaaneomu pogaatiomu sebantaha so me'awaomu kasalawa sumambahea'omu. Tamaka mada aitu suli pohompuomu keana nopolikoomu kawudhuno Kafeompu'ando seetani, kapa'amo bheanea pae moolie'omua mewanaki nafusuumiu. ⁶Apugau peda aini miina amahintangikoomu, tamaka afolesakoomu. ⁷Sakotu'u'ano gaoku kosasawindo mie nada dua idi ini, ampamo kaowu ingka seemie-seemie bhe kadawu kamoisa'aono mai'ao ne Lahata'ala, seemienu peda aini seemienu peda aitu.

⁸Andoa pata gumaano bhe andoa bhihinandano, amohatoda naetaa koemo dogaa'a, pedamo dua idi ini. ⁹Ampamo kaowu ane pae

^a 6:16 Kej 2:24

damooli damewanaki totono lalondo, naetaa dagumaa, kapa'amo naetaa dagumaa bhe namohansuruda nafusuundo.

¹⁰Ne mie toka gumaano bhe pahintaku. Sakotu'uno suano pahintaku tamaka pahintano Ompu. Peda aini: o hobhine koise nohunsa mo'aneno. ¹¹Ampamo kaowu ane nopohunsamo bhe mo'aneno koise nogaa toha, simbali sumuli napometaa bhe mo'aneno. O mo'ane koise dua nopohunsa bhe hobhineno.

¹²Ne sigao'ano dua amohatoda (tamaka aini wambaku wutoku, miina namai'ao ne Ompu), ane nandoo mo'ane toka gumaano bhe hobhine pata marasaeano ne Kristus, maka hobhine aitu no'unda napohempoiane, koise nohunsaea. ¹³Pedamo dua ane bhe hobhine marasaeano ne Kristus nogaamo bhe mo'ane pata marasaeano ne Kristus, maka no'unda napohempoiane, koise nohunsaea mo'ane-no na'aa. ¹⁴Kapa'amo mo'ane pata marasaeano na'a nongkilomo hampano hobhineno, pedamo dua hobhine pata marasaeano na'a nongkilomo hampano mo'aneno. Ane paise ingka o anamiu sanea ana'i haramu, tamaka ampa aitu anamiu ingka sanea ana'i mongkilo. ¹⁵Ampamo kaowu ane mie pata marasaeano na'a gaono nahumunsa hobhineno tawa mo'aneno, koise ele'aaneomua. Kapa'amo hintimiu mo'ane tawa hobhineno miina titapuomu. Lahata'ala ingka nobhasikoomu so dumadi'ao'omu weo katohopono lalo. ¹⁶Hintu hobhine, nada amai mande'aane bhahaa putae mo'anemu pata'o marasaeano maitu pae mosalamatie? Pedamo dua hintu mo'ane nada amai mande'aane bhahaa putae hobhinemu pata'o marasaeano maitu pae mosalamatie?

Kodadi peda pakatandano nofobhasi Lahata'ala

7:17-24

¹⁷Dadi'anomo seemie-seemie tabeano natumahima kodadi peda toka nedawu'aono Lahata'ala ne anoa, bhe tanamangka-angkamo kansuhu peda kodadi pakatibhasino ne Lahata'ala. Ainimo tubho nefoina'u'aoku ne kosasawindo umati ne'amai-ne'amai liwu. ¹⁸Ibaha-no seemie pakatibhasino ne Lahata'ala padamo dosunae, koemo fosaliae kasunano na'aa. Pedamo dua pakatibhasino miina'o naesuna, koemo nesalo dasumunae. ¹⁹Kapa'amo doangkafi atorano desuna bhe miina daesuna, saneamo pata kofahalaano. Maraluu'ano doangkafi pahintano Lahata'ala. ²⁰Seemie-seemie tabeano sadaa-daa nadumadi peda kodadino pakatibhasino ne Lahata'ala. ²¹Ane pakatibhasimu membali bhatua, ingka pae naoafaa. Ampamo kaowu

ane bhe kasalawamu so mobebasi'ao, pakee kasalawa aitu. ²²Hampano seemie bhatua nebhasino Ompu ingka nofobebasie Ompu. Pedamo dua mie bebasi nebhasino Ompu, ingka nembalimo bhatuano Kristus. ²³Hintimiu padamo do'olikoomu, olimiu padamo dotandua'ane. Dadi'anomo koemo membaliomu bhatuando manusia bhaimu. ²⁴Bhahitie'iku, naetaa seemie-seemie sadaadaa nadumadi te wiseno Lahata'ala peda kodadino pakatibhasino.

Katangahi so pata'o gumaano

7:25-40

²⁵Aitu apugau dua so kalambe'i.^a Daanumo so andoa ini miina bhe pahinta netahimaku mai'ao ne Ompu. Ampamo kaowu ta'amolimbaangkoomu dua fekihiku peda seemie tiparasaeano hampano rahamatino Ompu. ²⁶Fenaiku, hampano sabhaha kasabha newisekintoomu, so metaa'ano seemie-seemie nadumadi peda kodadino ampa aitu. ²⁷Ane bhemo mieno lambumu koise pohunsaomu. Ane pae'o gumaa, koemo kadeki me'ondofi hobhinemu. ²⁸Tamaka ane gumaa, pae kodhosaa. Pedamo dua ane seemie kalambe nagumaa pae nakodhosaa. Ampamo kaowu mie gumaano nabhahi nae'awa kasabhano dhunia, sakotu'uno gaoku lumapaomu ne kasabha ana'a. ²⁹Patudhuku peda aini: tempono dhamani aini tamo seendai. Dadi'anomo ne katumpono waktuu aini mie kohobhineno naetaa nadumadi kao-kaomo miina bhe hobhineno; ³⁰mo'aeno dadumadi kao-kaomo miina dao'aea, mo'iano dadumadi kao-kaomo miina dao'ia'a, mie toka bhalandano kao-kaomo miina datumahima ne'olindo, ³¹bhe mie mepakeno kanandoono dhunia ini dadumadi kao-kaomo miina datitapu ne kanandoo ana'a. Kapa'a mo dhuniantoomu ampa aini kaowu naosalimo.

³²Gaoku mpuu pae bhe kamihino lalo weo dadimiu. Mo'ane tapa gumaano nofisi'onu fekihino so Ompu, gaono nameka'ia lalono Ompu. ³³Tamaka mo'ane gumaano nofisi'onu fekihino ne sabhaha kanandoono dhunia, gaono nameka'ia hobhineno, ³⁴sampe fekihino nopodawu-dawumo. Seemie hobhine tapa komo'aneno tawa seemie kalambe nofisi'onu fekihino so Ompu, neanomo mbadhano bhe alusuno naongkilo namekopuuniane Ompu. Tamaka hobhine gumaano nofisi'onu fekihino ne sabhaha kanandoono dhunia, gaono nameka'ia mo'aneno.

^a 7:25 Nembali dua doma'anakie: *mie pata gumaano, namo'ane nahobhine.*

³⁵Bhahi-bhahi'ae ini abuhiangkoe'omu so kaetaa'ano wuto-miu, miina akopatudhu a'umonto-ontomi kabebasimiu. Patudhuku kaowu neanomo humabuomu metaa'ano bhe mantasi'ano, weo ka'ondofaomiu ne Ompu pae nakambali-mbalia fekihimiu.

³⁶Ampamo kaowu ane seemie mo'ane nonamisi lalono nohabu pata mantasi'ano ane pae nagumaa bhe pohaeno, kapa'amo woha'ano pohaeno sadhulu-dhulu kakamungkula bhe tabeano dagumaamo, heruane ae dagumaa, pae dakodhosaa. ³⁷Tamaka ane seemie mo'ane padamo nobhotusi'ao wutono pae nagumaa bhe pohaeno, sumanomo nenteentoomo totono lalono, miina bhe mosuhuea, bhe kotu-kotu'u nopoolie nofewanaki kapoindalono, ingka nohabu metaa'ano dua. ³⁸Dadi'anomo mie gumaano bhe pohaeno nohabu metaa'ano, tapa gumaano ingka tanodhulumo dua kataano. ³⁹See-mie hobhine gumaano bhe katapuno kaomponano nodadi mo'ane-no. Ane nomate mo'aneno, ingka nobebasi nagumaa dua bhe mo'ane nepoindalono, sumanomo mie marasaeano ne Ompu. ⁴⁰Tamaka fekihiku, sedhulu'a dua kakodawuano ane pae nagumaa toha. Fenaiku fekihiku ini nomai'ao dua ne Rohino Lahata'ala netahimaku.

Oti kapopanga so barahala

8:1-13

8 Aitu akowamba'ao oti kapopanga ne barahala. Nandoo mugau-no, "Intaodi ini dokokapandemo." Ampamo kaowu o kapande nofokelangke diu, tamaka o kanini kaasi nofokematangka lalo.^a ²Mie kofekihino nokonipande'aomo, sakotu'u'ano miina'o namande'aane o ae so mantasi'ano nepande'aono. ³Tamaka mie moasi'aono Lahata'ala, nopande'aanemo Lahata'ala.

⁴Pokai'ano bhe humaa'ano oti toka nepopanga ne barahala sa'ituini, ingka dopande'aanemoomu sakotu'u'ano miina bhe barahala ne alam ini, dopande'aanemoomu dua Lahata'ala Kaseemie-mie'ano, miina bhe sigao'anoa. ⁵Kapa'amo mahinggamo nandoo nekonando dewa tawa kaompu-ompu naetaa te lani naetaa we dhunia ini (ingka daanumo anoamo, nobhahi dewa bhe kaompu-ompu), ⁶tamaka so intaodiomu ampamo Lahata'ala Kaseemie-mie'ano, Amantoomu. Anoamo mokonandoono bhahi-bhahi'ae, dadintoomu somo dua Anoa. So intaodiomu Ompu seemie-mieno

^a **8:1** O kapande nepulao'aono ne ini putae o barahala maitu miinamo nakofahalaa, miinamo nakokuasaa.

dua, Yesus Kristus. Noangka ne Anoa bhahi-bhahi'ae dofokoo-nandoo'e, hampanomo dua Anoa kadadi'antomoomu.

⁷Tamaka aini miina damande'aane sabhaha mie. Nandoo mie moneano sumombaino barahala endefi'ini. Dadi'anomo, ta'ampamo aitu ane dohumaa oti kapopanga ne barahala, dofekihl lalondo oti maitu kotu-kotu'u otino barahala. Ane dohumaa oti pedando maitu, sadhia donamisi wutondo dokodhosa hampano totono lalondo kumatanga-tangano nandoo nonale, [sadhia notalo]. ⁸Sakotu'u'ano oti nehumaa miina namekakoma'o kaitaomu ne Lahata'ala. Ane dohumaa'e miina dakolabaanea, ane miina daomaa'e miina dua daohugiane.

⁹Tamaka dhaganie mpuu bhahasaa kabebasimiu itu nembali kakodhosa'ando so mie bhaimu tapa'o motangkano kaparasaea. ¹⁰Ibahano mie bhaimu tapa'o motangkano kaparasaea namoha hintu kokapandeno mengkoha-ngkoha momaa weo lambu kasombai'a barahala, ingka anoa itu naokadomo dua naomaa oti kapopanga ne barahala. ¹¹Ane peda kaowu ana'a ingka kapandemu nofobinasamo bhahitiemu pata'o motangkano kaparasaea, gaha'aitumo Kristus nomate dua so anoa itu. ¹²Ane kodhosaomu ne bhahitie'imiui peda ana'a bhe bhelai'eomu totono lalondo pata'o motangkano kaparasaea, ingka sakotu'uno kodhosamoomu dua ne Kristus. ¹³Dadi'anomo ane o oti nehumaa naembali kakodhosa'ano bhahitiekui, akiido sepali'a aomaa oti^a aitu ampa suhue dadiku, keana aehabu dhosa so bhahitiekui na'a.

O haku bhe takano seemie rasulu

9:1-27

9 Suano mie bebasia gaha'a idi ini? Suano dua rasulu gaha'a idi ini? Idi kuna'ekumo padamo dua apowoha bhe Yesus Ompu-ntoomu. Ingka kuna'ekumo hintimiumo itu hasilino akahadhaa so Ompu. ²Mahinggamo mie bhaindo miina dakumona kanau rasulu, tamaka so hintimiuu idi ini tantumo rasulu. Kapa'amo dadimiuu peda mie marasaeano ne Ompu ingka o bukutiinomo karasulu'aku. ³Ane bhe so bhitahaki kanau, apotundu'ao wutoku nada ana'a.

⁴Bhahaa miina takohakua taomaa bhe taoho'u hasilino kaowule'a mani? ⁵Bhahaa miina takohakua taewoowa bhe hobhine mani mie marasaeano peda nehabundo rasulu sigao'ano, bhahitieno Ompu Yesus bhe Petrus dua? ⁶Bhahaa mpahinomo Barnabas

^a 8:13 Sakotu'uno: o dagi.

bhe idi pata kohakuno so bebasino mai'ao ne kahadhaa tae'ondofi nehumaa mani? ⁷Nandoo bhahaa tantara kumalano popahisano nopake dhoino wutonoa? Nandoo bhahaa mie mekaampo metisano angguru tamaka miina naembali nohumaa bhakeno anggurunu na'aa? Nandoo bhahaa mekaendeano dhumba tamaka miina naembali nofoho'u oeno titino dhumbano? ⁸Pugauku ini suano kaowu nomai'ao ne fekihindo manusia, kapa'amo ingka weo tubhono agama Yahudi notibuhi dua peda ana'a. ⁹Weo Kitabino Musa na'a notibuhi peda aini, "Ane o sapi tangasano nefinda-finda'i gandum so napogaati'ao onuno bhe kunsalono, nunsuno koemo kakompoea."^a Bhahaa o sapi kaowu na'a nemosabha'aono Lahata'ala? ¹⁰Bhahaa bhe intaodiomu dua nepulao'aono na'aa? Ingka anoamo, aini notibuhi so intaodiomu. O mie melukuno wite bhe mie pogaati'aono onuno gandum bhe kunsalono, tantumo dokahadhaa weo kaposahuna'ao tetewei dama'anda bhe dawuno kaowule'ando.

¹¹Ingka padamo tae'ewiangkoomu wine metaa weo dadimiu, nomai'ao ne Rohino Lahata'ala. Bhahaa nopontalabhi-labhimo ane tae'awa seendai so kadadi'a mani te dhunia ini mai'ao ne pehapi-miu? ¹²Ane mie sigao'ano dokohaku daetahima dawundo mai'ao ne hintimiu, ingka kuna'ekumo nofoliu dua kakohaku mania. Ampamo kaowu haku aitu miina tamakeea. Insaodi nandoo tapoindalo tasabahaki sabhaha kasabha, sumanomo koe ta'ontomi folele'ano Bhihita Metaano Kristus. ¹³Miina mande'aaneomua bhahaa, o mie kumahadhaano weo Lambuno Lahata'ala ingka de'awa oti nehumaando mai'ao ne Lambuno Lahata'ala na'a? Bhahaa miina dua mande'aaneomua o imamu mefohilalono medha kaefoampe'a ingka de'awa dua dawu mai'ao ne oti kapopanga na'a so daomaa?^b ¹⁴Pedamo dua aitu Ompu padamo nofotantue, o mie mefoleleno Bhihita Metaa dadumadi namai'ao ne folele'ano Bhihita Metaa.

¹⁵Tamaka haku ana'a bhe nase'ise miina amakeea. Pedamo dua abuhi suha aini miina akopatudhu neanomo da'umondofa kanau nada na'a, kapa'amo mada'o amate! Bhe naseemie pae bhe so mosalino sabhaha nemowose'aono bhakeku. ¹⁶Kapa'amo ane aefolele Bhihita Metaa mai'aono ne Lahata'ala, miina bhe tingkunoa amowose bhakeku, hampano takakumo tetewei amolelee. Abalaamo mpuu ane paise aefolele Bhihita Metaa! ¹⁷Ibahano kahadhaa aini

^a 9:9 Ul 25:4; 1Tim 5:18

^b 9:13 Ul 18:1

ahumabue amangkafi kapoindalono wutoku, tantumo naembali aesalo ponamboku. Tamaka kafolele'aku Bhihita Metaa suano kapoindaloku wutoku, ingka adhalangi kaowu taka neposahuna'aono Lahata'ala ne idi. ¹⁸Kaowu o ae bhahaa so ponamboku? Ingka pedamo aini ponamboku: weo folele'ano Bhihita Metaa miina aesalo dhoi, hampano hakuku aesalo so kadadi'aku miina amakeea.

¹⁹Idi ini o mie bebasi, suano bhatuando manusia. Ampamo kaowu afobhatua wutoku ne kosasawindo mie, neanomo sedhulu'a dua kabhahindo mie so neowaku ne Kristus. ²⁰Bhe miendo Yahudi adadi peda miendo Yahudi neanomo dabhahi miendo Yahudi so neowaku ne Kristus. Bhe mie mintahakino tubhono agama Yahudi, adadi peda mie mintahakino tubhono agama na'a, mahinggamo sakotu'uno idi ini miina amintahakie tubhono agama ana'a. Kahabu'aku peda ana'a neanomo dabhahi mie mintahakino tubhono agama Yahudi so neowaku ne Kristus. ²¹Bhe mie suano Yahudi, adadi dua peda mie suano Yahudi tapa mangkafino tubhono agama Yahudi. Gaha'aitumo sakotu'uno idi ini miina adumadi we simbalino tubhono Lahata'ala ana'a, hampano aangkafi tubhono Kristus. Kahabu'aku peda ana'a neanomo dabhahi mie tapa mangkafino tubhono agama Yahudi so neowaku ne Kristus. ²²Bhe mie monaleno kaparasaea, adadi dua peda mie monaleno kaparasaea, neanomo amoolida amowada ne Kristus. Tangkanomo, bhe sabhaha mie aangkafi sabhaha kodadindo, bhaha'i kaowu nada amai maka dua dhalano seemie hodua amoolida amowada ne Kristus. ²³Bhahi-bhahi'ae ini ahabue hampano Bhihita Metaa so aeala'ao dua dawu weo kabarakatino.

²⁴Ingka pande'aaneomu, weo pogolo-golo'a kosasawindo mie pogolono sanea dotende, tamaka mpahinomo seemie me'awano kawa'ao so fotalono. Dadi'anomo tendeomu ampa ka'osano buku-miu so umawa'ao'omu kawa'ao ana'a. ²⁵Sasuka mie so meangkafino potandingi'a tabeano nokane-kanea mbadhano bhe nopooli nofewanaki totono lalono. Aini dodhalangie so kaowu dae'awa'ao kawa'ao so fotalono, ingka o kataheno kamba-kamba pikimoleuno. Tamaka intaodiomu dodhalangi bhahi-bhahi'ae na'a so dae'awa'ao kawa'ao so pata molooleuno ampa suhue dhamani. ²⁶Dadi'ano-mo miina ta'atumende-atumendea, bhe miina apotumbu kabuntobuntoa. ²⁷Idi akanea wutoku: miina aooloanea uluku, afobhatua mbadhaku, neanomo namada afolele Bhihita Metaa ne mie bhaiku, pae damolimba kanau ne potandingi'a.

**Koe desandaha ne podiundo umatino Israel
10:1-13**

10 Bhahitie'iku, gaoku mpuu mande'aaneomu kadhadhia ne-
tompaloindo awua'intoomu wakutuuno noatoda anabii
Musa domai'ao we Mesir. Ne na'a kosasawindo nokaolumida olu,
bhe kosasawindo dosalamati delem pagi te'i.^a ²Olu bhe te'i na'a
nembalimo dua kakadiundo sampe kosasawindo dose'isemo do-
angkafi anabii Musa. ³Kosasawindo dohumaa oti pototo'ano, sanae
oti mai'aono te surugaa.^b ⁴Kosasawindo dofoho'u oe pototo'ano,
sanae oe mai'aono te surugaa. Kosasawindo dofoho'u oe mai'ano
ne kabhawono dempa pobhaianda; dempa ana'a ingka o wutono-
mo Kristus.^c ⁵Tamaka mahinggamo peda na'a dobhahi ne olotando
pata meka'iano lalono bhe meka'iano lalono Lahata'ala, sampe
maeatindo tadokombaha'a te pandaso bhalano.^d

⁶Bhahi-bhahi'ae kadhadhia ana'a saneamo sandaha so intaodiu-
mu, saneamo kafe'ulai keana depoindalo sabhaha modai'ano peda
nepoindalondo andoa na'a. ⁷Koise desombai'omu barahala peda
nehabundo seemie hodua ne olotando andoa na'a. Aini nopo-
sahataa bhe tibuhino weo Kitabi, "Bansano liwu andoa maitu
dengkoha maka dohumaa dofoho'u, pada ana'a doehe maka dopo-
kalinda-linda te wiseno barahala."^e ⁸Koise dopokawite-witeomu
peda nehabundo andoa maitu, sampe dohaa fulu tolu hewu mate-
no se'oleo hampano podiu pedando na'a.^f ⁹Koise dosolo-soloomu
Ompu peda nehabundo seemie hodua ne olotando andoa na'a,
sampe domate dotitida ule kobisa.^g ¹⁰Koise dua dokamuntu-
muntuomu peda nehabundo seemie hodua ne olotando andoa
na'a, sampe nopongkoda Mala'ekati Fofekamateno.^h

¹¹Bhahi-bhahi'ae na'a nokadhadhia ne andoa so nembali'ao
sandaha ne mie bhaindo. Bhahi-bhahi'ae na'a notibuhi dua so
kafodhaga ne intaodiomu dumadino ne pandano dhamani ini.
¹²Mie mabhino wutono notangka ehen, tabeano naposi'ondo

^a 10:1 Kel 13:21-22, 14:22-29

^b 10:3 Kel 16:35

^c 10:4 Kel 17:6; Bil 20:11

^d 10:5 Bil 14:29-30

^e 10:7 Kel 32:6

^f 10:8 Bil 25:1-18

^g 10:9 Bil 21:5-6

^h 10:10 Bil 16:41-49

bahasaa notifondole. ¹³Sabhaha kasoba netompaloimiu saneamo kasoba monea'ano netompaloindo manusia. Lahata'ala nokampuumpuu ne dhandino, paise nakumatahokoomu me'awaomu kasoba sampe nalumiu'e ka'osamiua. Ane metompalo'omu kasoba tetewei nama'angkoomu dua dhala, sampe naembali potaamiomu.

Kafoina'u pokai'ano bhe haroano barahala

10:14-11:1

¹⁴Dadi'anomo, bhahitie'iku timoasi'aono, fekakodo'o wutomiu ne sombai'ano barahala. ¹⁵Apugau peda ini ne hintimiu mie kotimbang, tatimbangimoomu wutomiu wambaku inia. ¹⁶Wakutuuno dofoho'uomu angguru poowa defoampe katumpuno lalo ne Lahata'ala hampano kampoho'u'a ana'a, ingka tandanomo kase'isentoomu bhe heano Kristus. Wakutuuno dopobheha-bhehaomu roti maka dohumaa'e, ingka tandanomo kase'isentoomu bhe mbadhano Kristus. ¹⁷Mba'inomo o roti se'onu kaowu bhe kosasawintoomu dopombali-mbali'ao roti se'onuno na'a, maka intaodiomu bhahino ini dosembadhamoomu.

¹⁸Soba ondoomu miendo Yahudi. Mie momaano oti kapopanga ingka saneamo dose'ise deala dawu weo kasombai ne Lahata'ala. ¹⁹O ae bhahaa ma'anano wambaku na'aa? O barahala bhe oti nepopanga so barahala na'a ingka miina nakoma'a-ma'anaa. ²⁰Tamaka o ae nepopanga so barahala miina damoampee ne Lahata'ala, tamaka ne sabhaha rohi modai. Maka akiido mose'ise wutomiu bhe sabhaha rohi modai. ²¹Hintimiu paise naembalia moho'uomu ne kampoho'u'ano Ompu poangka moho'uomu dua ne kampoho'u'ando sabhaha rohi modai. Pedamo dua ana'a paise naembalia momaa'omu ne medhano Ompu bhe ne medhano sabhaha rohi modai. ²²Bhahaa dokopatudhuomu damekakondua lalono Ompu? Kuna'emiu do'osamo intaodi ini bhe Ompu?

²³Nandoo mugauno, manusia nobebasi nehabu o ae maka dua. Anoamo, tamaka ambaku miina kosasawi'ae nehabundo manusia nokofahalaa. O manusia nobebasi nehabu o ae maka dua, tamaka miina kosasawi'ae nehabundo manusia maitu naefekamatangka totono lalo. ²⁴Koise ondofao kaowu kafaraluuno wutomiu, tamaka ondofao'omu dua kafaraluundo mie bhaimiu. ²⁵Hintimiu naembali momaa'omu sabhaha neaso we daoano dagi, miina namaraluaa dofee-feena'ao kamai'ao'ano dagi ana'a bhaha'i padamo depopangaane ne barahala kaa miina, keana nosabha totono

lalomiu kumatanga-tangano. ²⁶ Weo Kitabi notibuhi, „Dhunia ini bhe kosasawi'ae i'ino sanea fehebua'ano Ompu.”^a

²⁷ Ane dobhasikoomu momaa'omu ne lambuno mie tapa marasaeano ne Kristus, maka kumalaomu, tahumaamoomu ampa neta-ganando. Koemo fee-feena'ao kamai'ao'ano oti aitu, keana nosabha totono lalomiu kumatanga-tangano. ²⁸ Tamaka ane bhe mohatokoomu, „Oti aini padamo dopopangae ne barahala!” koemo humaa, keana nondidiki lalono mie mohatokoomu itu bhe keana dua nosabha totono lalo kumatanga-tangano. ²⁹ Nepulao'aoku suano totono lalomiu, tamaka totono lalono mie mohatokoomu itu.

Bheanea bhe so meenano dua, „Noafa bhahaa kabebasiku tabeano dotieneane dua totono lalondo mie bhaiku?” ³⁰ Ane ahumaa poowa afoampe katumpuno lalo ne Lahata'ala, noafa gaha'a dobihidhingi kanau mba'inomo ahumaa oti ana'a, ingka padamo afoampeane katumpuno lalo ne Lahata'ala?” ³¹ Katobhoosiku peda aini, ane momaa tawa moho'u, tawa o ae maka dua nehabumu, habue bhahi-bhahi'e na'a so kakalabhiano Lahata'ala. ³² Ne kodadimiu koise mehabuomu kakodhosa'ando mie bhaimu, naetaa miendo Yahudi, naetaa miendo Yunani, tawa umatino Lahata'ala. ³³ Dadiomu peda idi ini. O ae maka nehabuku sadhia a'ulei'e laloku afeka'ia lalondo sabhaha mie, miina ae'ondofi so kaetaa'ano wutoku, tamaka so kaetaa'ando mie bhahi, neanomo dasumalamati.

11 Angkafiomu sandahaku ini, tapedamo idi ini aangkafi sandahano Kristus.

O hobhine daekantutu wakutuuno dosambahea

11:2-16

² Apudhikoomu, kapa'amo sadhia fe'ulai kanau'omu bhe sadhia fintahakie'omu kafoina'u nefosampeku. ³ Tamaka gaoku mande'aanemu dua sehondano ini, putae sasuka mo'ane nofefotuane Kristus, sasuka hobhine nofefotuane mo'aneno, maka Kristus nofefotuane Lahata'ala. ⁴ Ane seemie mo'ane nekantutu wakutuuno nosambahea tawa nokosuaha peda anabii, mie aitu nofeka'aebu mefotuane. ⁵ Ane seemie hobhine miina naekantutu wakutuuno nosambahea tawa nokosuaha peda anabii, mie aitu nofeka'aebu mefotuane. Tanopototomo hobhine aitu dokuhue. ⁶ Kapa'amo ane seemie hobhine nokiido naekantutu, naetaa dagumuntie wuluno fotuno.

^a 10:26 Mzm 24:1

Tamaka ane seemie hobhine dokuhue tawa doguntie wuluno fotuno, ingka o kafeka'aebu. Dadi'anomo naetaa naekantutu. ⁷O mo'ane miina namaraluu naekantutu, hampano nofotiwohamo sifatino Lahata'ala bhe neowa kakalabhiano Lahata'ala. Tamaka o hobhine neowa kakalabhiano mo'ane. ⁸Kapa'amo o mo'ane miina damokonandoo'e mai'ao ne hobhine, tamaka o hobhine nomai'ao ne mo'ane. ⁹O mo'ane miina dua damokonandoo'e so hobhine, tamaka o hobhine dofokonandoo'e so mo'ane. ¹⁰Dadi'anomo seemie hobhine tabeano naekantutu peda tanda anoa maitu nofefotwane mo'aneno, so do'ia'ao dua mala'ekati. ¹¹Mahinggamo peda ana'a weo Ompu o hobhine nefaraluu mo'ane, o mo'ane nefaraluu hobhine. ¹²Kapa'amo mahingga o hobhine kabhao-bhaono nomai'ao ne mo'ane, ingka pada ana'a o mo'ane dolente mai'ao ne hobhine. Tamaka kosasawi'ae nomai'ao ne Lahata'ala.

¹³Tiisangi'ao wutomiu, nopantasi bhahaa seemie hobhine nasumbaheha pae naekantutua? ¹⁴Ingka dopande'aane ne kandoono alamu ini, ane seemie mo'ane newanta wuluno fotuno miina sea'e namantasia. ¹⁵Tamaka ane seemie hobhine newanta wuluno fotuno nembalimo kakalabhiano, hampano wuluno fotu aitu dowane mbalimo kasahibumbuno.

¹⁶Ane bhe so tumagano, naetaa amohatookoomu putae insaodi tawa umatino Lahata'ala sigao'ano, suano kanea mani [o hobhine'i] dosambaheha [miina daekantutu] peda ana'a.

Kanea umala weo haroano Ompu

11:17-34

¹⁷Ne tubho sehondano so nefe'ulai'aoku ini miina amudhikoomua. Po'awa-awa'amiu weo sambaheha miinamo naeowa metaa'ano tamaka neowamo modai'ano. ¹⁸Kabhao-bhaono, ingka afetingke ane po'awa-awaomu weo hompu'ando umati nandoo bhe powengke-wengke'a ne olotamiu, maka fenaiku bhihita aini nandoo kumotu'u'ano. ¹⁹Ingka nokesa itua nandoo powengke-wengke'a ne olotamiu itu! Ane paise, nada amai natipande'ao la'ae kumampuumpuuno weo kaparasaeano? ²⁰Tamaka ane pohompu-hompuomu, ingka suanomo haroano Ompu nehumaamiu. ²¹Kapa'amo seemie-seemie neagoi oti so wutono, sampe nandoo mo'ahono tamaka nandoo dua mololanuno. ²²Bhahaa miina kolambuomu so momaa moho'u'ao'omu? Bhahaa meka'aebu umatino Lahata'ala bhe mekaambanoomu kaowu tapa kokanandoono? Kaowu amugaumo

nada amai bhahaa ne hintimiu itu? Amudhikoomu bhahaa? Tete-weimo paise!

²³Kapa'amo nefosampeku ini atahimae ne wutono Ompu. Ne alono Ompu Yesus doowae ne limando kaewa, nealamo roti. ²⁴Pada nefoampe katumpuno lalo ne Lahata'ala, roti ana'a nobhebhehaemo bhe nopugau ambano, "Mbadhakumo inia, newa'aoku so hintimiu. Habuomu nada aini so kafe'u-fe'ulaiku." ²⁵Pedamo dua ana'a pada dohumaa, nealamo kampoho'u'a bhe nopugau ambano, "Kampoho'u'a aini o podhandi'a bu'ouno Lahata'ala bhe manusia, dofekatangkaane tuhuno heaku. Taenomo moho'ue'omu, habue'omu somo kafe'u-fe'ulaiku." ²⁶Kapa'amo taenomo humaa'omu roti bhe foho'uomu ne kampoho'u'a peda aini, ingka mefoleleomu bhihita mateno Ompu, ampa oleo so kahato'ano.

²⁷Dadi'anomo la'ae maka momaano roti bhe moho'uno ne kampoho'u'ano Ompu tamaka dhalano miina namantasia, mie aitu nokodhosamo ne mbadha bhe heano Ompu. ²⁸Seemie-seemie tabeano namahakesaa kadeki totono lalono, maka naembali naomaa roti bhe naoho'u ne kampoho'u'ano Ompu. ²⁹Ane o mie tanaomaamo tanaoho'umo pae nalumosangi ma'anano mbadhano Ompu, ingka humaano bhe foho'uno na'a neowa kahukumuno Lahata'ala ne wutono. ³⁰Kanandoo'anomo ne olatamiu itu dobhahimo mosakino bhe monaleno, nandoomo dua momateno. ³¹Tamaka ane ma'indulu datumiisangi totono lalontoomu, paise dae'awa kahukumuno Lahata'ala. ³²Ampamo kaowu ane dae'awa kahukumuno Lahata'ala, ingka nofotangahi keana de'awa kahukumu [suhue dhamani] dapooowa-owa bhe dhunia ini.

³³Dadi'anomo, bhahitie'iku, ane pohompum-hompumu so haroano Ompu, poanta-antagiomu. ³⁴Ane bhe mo'ahono, naetaa naomaa kadeki se lambuno, neanomo po'awa-awamiu paise naeowaangkoomu kahukumu. Kafoina'u sigao'ano mada'o a'umatoroangko'omu humato amai.

Kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala 12:1-11

12 Bhahitie'iku, aitu amugau'ao kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala; gaoku mpuu mande'aaneomu sakotu-kotu'uno. ²Ingka pande'aaneomu wakutuuno miina'o mande'ao'omu Lahata'ala, ta'okaangka-angkamoomu dofekakolilinokoomu sabhaha barahala tapa kosuahano. ³Dadi'anomo naetaa amohatokoomu

putae o manusia neatono Rohino Lahata'ala paise bhe kapoolia nabhatata'iao Yesus. Pedamo dua aitu miina bhe manusia so pugauno putae Yesus maitu o Ompu ane pae namatoe Rohino Lahata'ala.

⁴O kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala tanofegiu, tamaka bhahi-bhahi'ae sekamai'ao, o Rohino Lahata'ala. ⁵Taka ka'ondofao so Ompu tanofegiu, tamaka seemie kaowu Ompu. ⁶Nekahadhaano Lahata'ala tanofegiu, tamaka kumahadhaano bhahi-bhahi'ae na'a mangkano ne sabhaha manusia, ingka Lahata'ala Kaseemie-mie'ano. ⁷Tamaka ne manusia seemie-seemie notiwoha kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala so kaetaa'antoomu. ⁸Seemie nowa'ane kapooli nokotimbangi pugauno, o Rohi fowa'aono. Seemieno nowa'ane kapooli nokokapande pugauno, o Rohimo dua ana'a fowa'aono. ⁹Seemieno nowa'ane kapooli foliuno kamatangka kaparasaeano, o Rohimo dua aitu fowa'aono. Seemieno nowa'ane kapooli naefeka'osa mie mosaki, o Rohimo dua ana'a fowa'aono. ¹⁰Ne seemieno nowa'ane kuasa naehabu tanda timente'aono, bhe ne seemieno nowa'ane kapooli nakosuaha peda seemie anabii. Ne sigao'ano nowa'ane kapooli namande napo'alati'ao rohi modai bhe rohi metaa. Ne sigao'ano dua nowa'ane kapooli napugau'ao sabhaha wambano Rohi, maka seemieno nowa'ane kapooli nama'anaki wambano Rohi na'a. ¹¹Tamaka bhahi-bhahi'ae kamai'ao'ano se'ise kaowu, sena'a-na'a kahadhaano Rohino Lahata'ala. Ne seemie-seemie manusia nowa'anda kapooli nopoulosahataa bhe kapoindalono Wutono.

Dobhahi katokano tamaka sembadha kaowu

12:12-31

¹²O mbadha se'ise, katokano nobhahi; mahinggamo nobhahi katokano, ingka sembadha kaowu. Pedamo dua aitu Kristus. ¹³Kapa'ammo Rohino Lahata'ala padamo nokadiu sarani kosasawintoomu mbalimo sembadha, naetaa miendo Yahudi naetaa miendo Yunani, naetaa o bhatua naetaa mie bebasi, saneamo dua kao-kaomo dofowa'ao dofoho'u ne Rohi ana'a.

¹⁴O mbadha miina nasekatoka kaowu, tamaka nobhahi. ¹⁵Ane ibahano o a'e napugau, "Idi ini suano lima, dadi'anomo miina atilentu katokano mbadha," ingka mahinggamo nopugau peda ana'a, sadaa-daa'e katokano mbadha. ¹⁶Ane ibahano o tingala

napugau, “Idi ini suano mata, dadi'anomo miina atilentu katokano mbadha,” ingka mahinggamo nopugau peda ana'a, sadaa-daa'e katokano mbadha. ¹⁷Ane kosembadha'ae saneamo mata, ne amai bhahaa so kafofetingke'a? Ane saneamo tingala ne amai bhahaa so kaefewono'a? ¹⁸Tamaka Lahata'ala padamo no'atoroe kaeate'ando, sehonda-sehonda katoka bhe takano weo mbadha peda kapoindalono Wutono. ¹⁹Ane kosasawi'ae katoka nasehonda kaowu, ne amai bhahaa o mbadha? ²⁰Daanumo nobhahi katokano, tamaka ampamo sembadha.

²¹Dadi'anomo o mata paise naembali napugau ne lima, “Miina amaraluukoa,” tawa o fotu napugau ne a'e, “Miina amaraluukoa.” ²²Bhahamo katokano mbadha foliuno kanale woha'ano, foliunomo dua kafaraluu. ²³Sabhaha katokano mbadha tapa sea'e metaa'ano ne pomatando manusia sedhulu'a dofosibhalae, sabhaha katokano mbadha modaino bhangu sedhulu'a dua do'ondofaane. ²⁴Ka'ondofao pedando na'a miina damaraluu'e katokano mbadha metaa'ano bhangu. Lahata'ala padamo nopotudu-tudumiane mbadhantoomu ini sampe sabhaha katoka tapa nefosibhala sedhulu'a dofosibhalae. ²⁵Patudhuno keana nonandoo powengke-wengke'a weo mbadha, tamaka sabhaha katoka po'ala-alano maitu napototo kapo'ondo-ondofaondo. ²⁶Dadi'anomo ane sehonda katoka nokadee-dee, kosasawindo dokadee-dee; ane sehonda katoka dofosibhalae kosasawindo do'ia.

²⁷Hintimiu itu saneamo mbadhano Kristus, seemie-seemie ingka o katokanomo. ²⁸Lahata'ala padamo nefotantu mie weo umati: kabhao-bhaono nandoo membalino rasulu, kahaa iseno nandoo membalino anabii, katolu iseno nandoo membalino guru. Pada ana'a nandoo metahimano kapooli dehabu tanda timente'aono, kapooli defeka'osa mie mosaki, kapooli dotulumi mie bhaindo, kapooli dembali neangka, bhe kapooli dopugau'ao sabhaha wambano Rohi. ²⁹Bhahaa andoa maitu saneamo rasulu, saneamo anabii, saneamo guru? Bhahaa saneamo me'awano kapooli dehabu tanda timente'aono? ³⁰Bhahaa saneamo me'awano kapooli defeka'osa mie mosaki, saneamo dopugau'ao wambano Rohi, tawa saneamo dema'anaki wambano Rohi na'a? Ingka miina. ³¹Dadi'anomo ulei'eomu totono lalomiu so me'awa'ao'omu sabhaha kapoolino Rohi foliuno kataa. Tamaka idi ini amosusuangkoomu kaangka'a sedhulu'a dua kataano.

Kanini kaasi
13:1-13

13 Mahinggamo naembali apugau'ao sabhaha wambado manusia bhe wambado mala'ekati, tamaka ane pae bhe kanini kaasiku ne mie bhaiku, ingka ta'apototomo bhe mbololo menduu-nduuno tawa ndengu-ndengu mendii-ndiino. ²Mahinggamo ae'awa kapooli akosuaha peda anabii, alumosangie sabhaha rahasia bhe amande'aane sabhaha kapande, namatangka kaparasaeaku sampe naembali aefogampi kabhawo, tamaka ane pae bhe kanini kaasiku, ingka miina bhe faha-fahalaakua.

³Mahinggamo sabhaha kanandooku adumawu-dawuandae mie mokae, bhahamoa amotawakala wutoku datumunu kanau, tamaka ane pae bhe kanini kaasiku, ingka miina sepali'a bhe fahalaanoa so idia.

⁴O kanini kaasi maitu nokosabaha, netaa lalono; o kanini kaasi maitu miina nakondua lalono. Kanini kaasi miina nasumangkesangke wutono bhe miina naelangke diuno. ⁵O kanini kaasi miina naehabu tapa mantasi'ano bhe miina nae'ondofi kafaraluuno wutono; o kanini kaasi miina namansolumbua bhe miina naefe'u-fe'ulai ka'alando mie bhaindo. ⁶O kanini kaasi miina nao'ia'ao modai'ano, tamaka no'ia'ao kabanara. ⁷O kanini kaasi nesongkowi bhahibhahi'ae, noparasaea bhahibhahi'ae, nopoulosahuna'ao ne bhahibhahi'ae, bhe nokosabaha netaami bhahibhahi'ae.

⁸Nekosuaha'aondo anabii nakotompa, wambano Rohi name-tumpu, o kapande naosali, tamaka o kanini kaasi pae bhe kapulia. ⁹Kapa'amo kapandentoomu miina nasumangkaa, nekosuaha'aonto peda anabii miina naoponoa. ¹⁰Tamaka nahumato kaowu fofoliuno kasumangka, pata sumangka'ano naosalimo. ¹¹Nandoo kaana'iku ingka pugauku peda seemie ana'i, ponamisiku peda ana'i, fekihiku peda dua ana'i. Ampa aitu akolalomo, ahunsaemo lalo kaana'ikua. ¹²Ampa aitu tapedamo de'ondo-ondoomu ondula pata mentalea weo paeasa mohawu, tamaka namada kaowu dapowise. Ampa aitu kapandeku miina'o nasumangkaa, tamaka namada kaowu kapandeku naoponomo, pedamo wutono Lahata'ala nosangka mpuu nopande'a kanau.

¹³Dadi'anomo tamo tolu hondano ini (so nefintahakintoomu); o kaparasaea, o posahuna'ao, bhe kanini kaasi; tamaka fofoliu'ano o kanini kaasi.

**Kapooli dopugau'ao wambano Rohi bhe dokosuaha peda
anabii
14:1-25**

14 Ambae'omu kanini kaasi, ulei'eomu dua lalomiu so tuma-hima'ao'omu sabhaha kapooli nedawu'aono Rohino Lahata'ala, mangke-mangkemo kapooli so kosuaha'ao'omu peda anabii. ²La'ae mepakeno wambano Rohi, miina napotula-tula bhe manusia tamaka nopugau bhe Lahata'ala. Kapa'amo miina bhe manusia lumosangino ma'anano wambano, hampano nokowamba'ao rahasia peda nefohato'aono Rohino Lahata'ala. ³Tamaka la'ae kosuahano peda anabii, nopugau ne manusia, nofokematangka kaparasaea, nofotangahi, bhe nofolawesi lalo. ⁴La'ae mepakeno wambano Rohi, nofokematangka kaowu kaparasaeano wutono, tamaka la'ae kosuahano peda anabii nofokematangka kaparasaeando umatino Lahata'ala. ⁵Gaoku mpuu hintimiu kosasawimiu mepakeomu wambano Rohi, tamaka fofoliu'ano gaoku kosuahomiu peda anabii. Kapa'amo nokofahalaa mie kosuahano peda anabii bhe mie mepakeno wambano Rohi, simbali noma'anakie dua wambano na'a, so notifekamatangka'ao kaparasaeando umati sigao'ano.

⁶Dadi'anomo bhahitie'iku, ane ibahano amai ne hintimiu maka aepake wambano Rohi, o ae bhahaa fahalaano so hintimiu? Ingka kane'o nakofahalaa ane amohatoangkoomu powoha netahimaku ne Lahata'ala, tawa amosampeangkoomu nepande'aoku, tawa akosuahangoomu nada anabii tawa amoina'ukoomu. ⁷Nopototo bhe sabhaha katoka pata koinawa tamaka nokondii. Peda ibahano o suli bhe kusapi, nada amai damande'aane bhahaa lagu nepokalalambu'aono ane pae napo'ala ndiino? ⁸Pedamo dua duhulele nepakendo tantara, ane ndiino miina namantena, la'ae bhahaa so mokuano dapopahisa? ⁹Pedamo dua hintimiu mepakeno wambano Rohi, ane pae mepakeomu wamba tilosangino, nada amai damande'aane bhahaa ma'anano wambamiu? Wambamiu itu ingka nasumia-sia, tanapoangka kawea.

¹⁰Fenaiku nobhahi mpuu wamba ne dhunia ini, tamaka miina bhe nasehonda tapa koma'anano. ¹¹Tamaka ane miina amande'aane ma'anano wamba nefetingkeku, mie aitu aabhiemo dua mie koluwo no tapa popande'aono wamba, pedamo dua anoa ne idi. ¹²Pedamo dua hintimiu, daanumo ulei'eomu lalomiu me'awaomiu kapooli

nedawu'aono Rohino Lahata'ala, tamaka fofoliu'ano ulei'eomu lalomiu so mekamatangka'ao'omu kaparasaeando umati.

¹³Dadi'anomo la'ae mepakeno wambano Rohi naetaa nasumbaheha naesalo dama'ane dua bhe kapooli nama'anakie. ¹⁴Kapa'amo ane asambaheha aepake wambano Rohi, ingka o alusuku sumambaheano tamaka miina napoangkafi bhe fekihiku. ¹⁵Kaowu aeafamo? Asumambaheha mai'ao ne alusuku, tamaka asumambaheha dua aepake wamba tilosangino mai'ao ne fekihiku. Aelagu amudhi Lahata'ala mai'ao ne alusuku, tamaka aelagu amudhi dua Lahata'ala aepake wamba tilosangino mai'ao ne fekihiku. ¹⁶Kapa'amo ane sumambaheha'ao kaowu nomai'ao ne alusumu, nada amai mie bu'ou mangkafino sambaheamu natumobhoosi "Amin" namada sambaheano katumpuno lalomu na'a? Ingka miina namande'aanea o ae ma'anano pugaumu na'a. ¹⁷Mahinggamo sambaheha katumpuno lalomu na'a netaa sepali'a, tamaka miina namekamatangka kaparasaeano mie bhaimu.

¹⁸Notumpu laloku ne Lahata'ala hampano idi aepake wambano Rohi afoliukoomu kosasawimiu itu. ¹⁹Tamaka weo pohompuhompu'ando umati naetaa apugau lima wobha kaowu tilosangino so amoina'u'ao mie bhaiku, bhe apugau'ao hewu lasa wambano Rohi.

²⁰Bhahitie'iku, koise kofekihiomu peda ana'i. Ne modai'ano membaliomu peda kaana-ana'i, tamaka weo fekihimiu membaliomu mie ngkolalo. ²¹Weo Kitabino Musa notibuhi, "Namangka ne mie mepakeno wamba sigao'ano, namangka ne wiwindo koliwuno amugau ne umati aini, tamaka mahinggamo nada ana'a paise dametingke kanaua, bhoasaono Ompu."^a ²²Dadi'anomo kapooli dopugau'ao wambano Rohi se'isemo tanda, suano so mie marasaeano tamaka so mie tapa'o marasaeano. Pedamo dua kapooli dokosuaha peda anabii se'isemo dua tanda, suano so mie tapa marasaeano tamaka so mie marasaeano. ²³Ane kosasawindo umati dapohompu-hompu maka seemie-seemie naepake wambano Rohi, gaha'a dahumatomo dua mie tapa'o marasaeano tawa mie bu'ou, ingka dakumonakoomu kabhee. ²⁴Tamaka ane kosasawindo dakosuaha peda anabii, gaha'a dahumato dua mie tapa'o marasaeano tawa mie bu'ou, ingka pugaumiu kosasawimiu itu natumiisangi totono lalono sampe na'uminsafuane sabhaha dhosano. ²⁵Sabhaha tifebuni'ano weo totono lalono natilengka, sampe nalumongko

^a 14:21 Yes 28:11-12

nasumudhu ne Lahata'ala bhe na'umakui ambano, “Kotu-kotu'u bhe Lahata'ala ne olotamiu inia.”

Atora weo hompu'ando umati

14:26-40

²⁶Bhahitie'iku! Kaowu nadamo amai? Ane pohompu-hompu-omu, naetaa seemie-seemie bhe tai'ano: nandoo so melaguno, nandoo so fofoina'uno, nandoo so mefosampeno powoha mai'ao ne Lahata'ala, nandoo so mepakeno wambano Rohi, nandoo dua so ma'anakino wambano Rohi na'a. Ampamo kaowu bhahi-bhahi'ae na'a tabeano sanea so kamatangka'ano kaparasaeando umati. ²⁷Ane nandoo mepakeno wambano Rohi, hunsa'ano dahodua somo kabhahindo datotolu, daposule-sule; maka bhe naseemie dua so ma'anakino wambado. ²⁸Ane paise bhe ma'anakie, naetaa koemo dokadiu-diua weo hompu'ando umati na'a, tadaetula-tulamo kaowu weo totono lalondo bhe ne Lahata'ala.

²⁹Mie kosuahano peda anabii, naetaa dahodua tawa datotolu so pugauno, maka sigao'ano somo tumimbangino pugaundo, bhaha'i natitahima bhaha'i paise. ³⁰Tamaka ane seemie ne olotamiu na'a nengkoha-ngkoha tamba'omo nokopowoha mai'ao ne Lahata'ala, maka mie tangasano pugauno nametumpu kadeki. ³¹Kapa'amo kosasawimiu naembali kosuhaomu peda anabii posule-suleomu, neanomom kosasawimiu poguhuomu bhe namatangka kaparasaeamiua. ³²Mie kosuahano peda anabii ingka dopooli dofewanaki so nekosuaha'aondo na'a, nembali dua doantagi wawe'ando. ³³Kapa'amo Lahata'ala miina namoindalo kahungga, tamaka nopoindalo dadi ti'atoro.

Peda kaneano ne kosasawindo umatino Lahata'ala ne amai maka dua, ³⁴o hobhine koemo dokadiu-diua weo hompu'ando umati. Andoa miina da'umunda'aanda dakosuhaha. Andoa tabeano tadatumuhu peda nekowamba'aono dua Kitabino Musa. ³⁵Ane gaondo dakonifeena'ao, naetaa dameena ne mo'anendo se lambu, kapa'amo notimoambano'ao ane seemie hobhine nakosuaha weo hompu'ando umati.

³⁶Bhahaa bhoasaono Lahata'ala notanda ne hintimiu itu? Bhahaa ampamo hintimiu metahimano bhoasaono Lahata'ala? ³⁷Ane seemie noabhi wutono ne'awamo kapooli nakosuaha peda anabii tawa ne'awamo kapooli sigao'ano nedawu'aono Rohino

Lahata'ala, naetaa namahamue putae sabhaha nebhuhiku ini sanea pahintano Ompu. ³⁸Tamaka ane bhe pata madhulino wambaku ini, koemo dua fadhulie'omua mie aitua. ³⁹Dadi'anomo bhahitie'iku, ulei'e wutomiu so me'awa'ao kapooli kosuaha peda anabii, bhe koemo ele'aandaomu mie mepakeno wambano Rohi. ⁴⁰Ampamo kaowu kosasawi'ae ini tabeano namantasi dhalano bhe naeangkafi atora.

Kawanu'ano Kristus mai'ao ne mate
15:1-11

15 Bhahitie'iku! Aitu ame'ulaiangkoomu Bhihita Metaa kafo-sampe'aku ne hintimiu bhe netahimamiu. Bhihita Metaa aini ingka kaengkoha'anomo kaparasaeamiu. ²Noangka ne Bhihita Metaa aini dofosalamatikoomu, sumanomo fekatangka fintahakie'omu, peda toka nefosampeku. Ane paise, ingka nosia-siamo kaparasaeamiua. ³Fofoliu'ano kafaraluu padamo afohatoangkoe'omu, pedamo dua netahimaku wutoku, putae Kristus padamo nomate'ao dhosantoomu, noposahataa bhe wambano Kitabi. ⁴Padamo dua afohatoangkoe'omu putae Kristus padamo dokobuhue, maka ne katolu oleono dofowanue mai'ao ne mate, noposahataa bhe wambano Kitabi. ⁵Pada ana'a nofotiwoha Wutono ne Petrus maka ne anaguhu'ino ompulu hoduanu. ⁶Kaowu sewakutuu nofotiwohamo dua Wutono ne bhahitie'i marasaeano dolima mo'ono labhi, ampa aini nandoo dobhahi dumadino tamaka siga'a dofohunsamo. ⁷Palusi ana'a nofotiwoha Wutono ne Yakobus, maka ne kosasawindo rasulu. ⁸Maka panda-pandano nofotiwoha dua Wutono ne idi ini, ingka aembalimo peda ana'i sumalalentino.^a ⁹Kapa'amo idi ini foliunomo kandidiki ne olotando rasulu, sakotu'uno pae namantasia dakumona kanau rasulu hampano padamo afodee-dee umatino Lahata'ala. ¹⁰Tamaka hampano rahamatino Lahata'ala idi ini ingka pedamo aini, maka rahamatino ne idi miina nasumiasia'a. Idi padamo akahadhaa mobhie afoliuda kosasawindo rasulu, ampamo kaowu suano ka'osano wutoku tamaka rahamatino Lahata'ala pobhai kanau. ¹¹Dadi'anomo naetaa idi naetaa andoa, tafosampemo bhihita aini; bhiihitamo dua aini neparasaeamiu.

^a 15:8 Tul 9:3-6

Kawanu'ando manusia mai'ao ne mate

15:12-34

¹²Ane taefebhilitai'ao putae Kristus dofowanue mai'ao ne mate, nada amai bhahaa nandoo dua ne olotamiu itu mugauno putae miina bhe kawanu'ando mie mate? ¹³Ane ibahano pae bhe kawanu'ando mie mate, tantumo Kristus pae dua namanu mai'ao ne mate. ¹⁴Tamaka ane ibahano Kristus pae namanu mai'ao ne mate, ingka nosia-sia bhihita nefolele mani, nosia-sia dua kaparasaeamiu. ¹⁵Ane nada ana'a, ingka nentaleamo insaodi ini taembalimo sakusii kopahano Lahata'ala, hampano padamo tasakusiiane putae Lahata'ala nofowanumo Kristus. Gaha'aitumo miina namanua, ane kotu-kotu'u miina bhe kawanu'ando mie mate. ¹⁶Kapa'amo ane kotu-kotu'u mie mate miina damowanuda, Kristus pae dua damowanuea. ¹⁷Ane ibahano Kristus paise namanu mai'ao ne mate, maka miina nakofahalaa kaparasaeamiua, hintimiu sadaa-daa dadiomu weo dhosa. ¹⁸Aini nokoma'ana dua mie marasaeano ne Kristus toka mateno, ingka dobinasamo. ¹⁹Ane kaposahuna'aontoomu ne Kristus so kaowu dadintoomu te dhunia ini, maka nofoliu kadaino kolauntoomu bhe sabhaha manusia.

²⁰Tamaka kumotu'u'ano peda ini, Kristus padamo dofowanue mai'ao ne mate, mbalimo titiisando mie mate so sumuli dumadino. ²¹Kapa'amo o mate nomai ne dhunia ini noangka ne seemie manusia, pedamo dua aitu kawanu'ando mie mate nohato ne dhunia ini noangka dua ne seemie manusia. ²²Kosasawindo manusia domate hampano kase'isendo bhe Adam, pedamo dua itu kosasawindo manusia damodadida hampano kase'isendo bhe Kristus. ²³Ampamo kaowu seemie-seemie doangkafi tulu-tulungano: Kristus mbalimo titiisa, maka mie membalino fehebuano Kristus ne oleo kahato'ano. ²⁴Pada aitu nahumatomo kafetompaino dhamani. Namada namobinasa sabhaha kafopahinta'a, mintahano kuasa bhe kosodano, Kristus namosipuli kafopahinta'ano ne wutono Lahata'ala Amano. ²⁵Kapa'amo Kristus tetewei namahinta kansuhu nada omputo ampa kosasawindo kaewano namolngkoda Lahata'ala te wawono a'eno. ²⁶Kaewa kapu-kapuliaono so nefobinasano ingka o mate. ²⁷Kapa'amo [notibuhi weo Kitabi,] "Bhahi-bhahi'ae padamo nofolongkoe te wawono a'eno."^a Ane

^a 15:27 Mzm 8:6

notibuhi putae bhahi-bhahi'ae nofolongkoe te wawono a'eno, maka nentaleamo miina natilentua wutono Lahata'ala molongkono bhahi-bhahi'ae na'a. ²⁸Mada kaowu namolongkoda bhahi-bhahi'ae ne wiseno Kristus, maka wutono Anano Lahata'ala nalumongko ne Lahata'ala molongkono bhahi-bhahi'ae ne Anoa. Nadamo ana'a Lahata'ala naembalimo Fofoliuno Kuasa kumabubungino sabhaha ndumandoono ne amai maka dua.

²⁹Ane pae bhe kawanu'ando mie mate, o ae bhahaa fahalaano mie mefekadiu saranino so mie toka mateno? Ane mie mate pae sepali'a damanu, so dua ae defekadiu sarani'ao so mie mate? ³⁰Pedamo dua insaodi, noafa bhahaa sadhia ta'unda'ao tapowise bhe balaa? ³¹Se'o-se'oleo aewiseki mate. Bhe kawoseno bhakeku ne hintimiu bhahitie'iku, pugauku ini nokotu'u, hampano weo Kristus Yesus Ompuntoomu nowoseangkoomu bhakeku. ³²Ane tadamekihi kaowu kamanusia, o ae fahalaano [apoewangi bhe mie bhaiku] we Efesus, kao-kaomo apoewangi bhe ka'uhi fohumaano? Ane mie mate pae damowanuda, [tadamangkafimo wamba aini,] “Humaa foho'u kaitaomu, kapa'amo naewine damatemo.”^a ³³Koise dofobhohe-bhohe'ikoomu, doposabhangka bhe mie modai nedai-dai kanea metaa. ³⁴Pande'ao toha lalomiu, fetumpuomu mehabu-omu dhosa! Ingka nandoo ne olotamiu itu tapa'o mande'aono Lahata'ala. Kapugau'aku peda ini neanomo mepande'ao'omu dua bhe kaambano.

Kawanu'ano mbadha

15:35-58

³⁵Tamaka bheanea nandoo meenano, “Nada amai mie mate damowanuda? Daepake mbadha ae bhahaa?” ³⁶Kabhohemiu! Ingka ane me'ewiomu wine, tantumo miina natumumbu bhe nadumadi ane miina namate kadeki. ³⁷Ne'ewimiu ingka suano pu'uno kantisa tamaka onuno kaowu, peda katuno onuno pae^b tawa wine sigao'ano dua. ³⁸Tamaka Lahata'ala nowa'ane bhe pu'uno, peda kapoindalono Wutono; sehonda-sehonda wine nowa'ane bhe pu'uno wutono. ³⁹Sabhaha mbadha miina napototo-totoa; mbadhando manusia nopo'ala bhe mbadhano kadadi, nopo'ala dua bhe mbadhano ka'uhi lumola, nopo'ala dua bhe mbadhano kenta. ⁴⁰Pedamo dua

^a 15:32 Yes 22:13

^b 15:37 Sakotu'uno: *onuno gandum*.

ana'a sabhaha katu ndumandoono te lani bhe sabhaha katu we dhunia ini. Kakesano sabhaha katu te lani segaati'a dua bhe kakesano sabhaha katu te dhunia ini. ⁴¹Kakesano oleo nopo'ala bhe kakesano wula, nopo'ala dua bhe kulipopo. Pedamo dua kakesano kulipopo se'onu-se'onu nopo'ala-ala.

⁴²Pedamo aini kawanu'ando mie mate. Peda wine ne'ewi, o mbadha nekobuhu ingka o mbadha binasano, tamaka mbadha nefodadi o mbadha so tapa binasano. ⁴³Nekobuhu, ingka o mbadha pata mokesa, nefodadi o mbadha kumalabhiano. Nekobuhu o mbadha monale, nefodadi o mbadha kokuasano. ⁴⁴Nekobuhu ingka o mbadha mai'aono ne dhunia, nefodadi o mbadha mai'aono ne Rohino Lahata'ala. Ane bhe mbadha mai'aono ne dhunia, tantumo nandoo dua mbadha mai'aono ne Rohino Lahata'ala. ⁴⁵Nandoo tibuhino weo Kitabi, "Manusia kabhao-bhaono, nekando Adam, bhe inawano dumadino,"^a tamaka Adam mbuhumaino patudhuno Kristus, bhe Rohino fofodadino. ⁴⁶Humatono wawo suano mbadha mai'aono ne Rohino Lahata'ala, tamaka mbadha mai'aono ne dhunia; pada ana'a kane'omo mbadha mai'aono ne Rohino Lahata'ala. ⁴⁷Manusia kabhao-bhaono nomai'ao we dhunia, mbadhano nomai'ao we bungahasi; manusia mbuhumaino nomai'ao te surugaa. ⁴⁸Sabhaha mie dumadino ne dhunia ini, nopoto mbadhando bhe manusia kabhao-bhaono mai'aono ne bungahasi. Sabhaha mie so dumadino te surugaa napototo mbadhando bhe manusia mai'aono te surugaa. ⁴⁹Pedamo dua intaodiomu ampa aitu dopototoomu bhe Adam, mai'ao ne bungahasi, namada kaowu dapototoomu dua bhe Kristus mai'aono te surugaa.

⁵⁰Bhahitie'iku, nepulao'aoku peda aini: o dagi bhe hea pae bhe kapooli namesua weo Kafopahinta'ano Lahata'ala; o mbadha so binasano pae bhe kapoolia nae'awa dawu ne dadi so pata binasano. ⁵¹Kotu-kotu'u amohatoangkoomu se'ise rahasia: intaodiomu ini paise damisimate-mate'a, tamaka kosasawintoomu dafobhalii. ⁵²Kadhadhiano nasetolinda'a, nasepihu'a mata, napoangka bhe ndiino duhulele bhalano kafetompaino dhamani. Kapa'amo duhulele bhalano nakondii maka mie mate damowanuda daepake mbadha tapa binasa'ano maka intaodiomu dafobhalii. ⁵³Hampano mbadha binasa tetewei natibhalii ne tapa binasa'ano; mbadha

^a 15:45 Kej 2:7

momate tetewei natibhalii ne tapa momate'ano. ⁵⁴Namada mbadha binasa natibhalii ne tapa binasa'ano, namada mbadha momate natibhalii ne tapa momateno, ingka nako'ulamo bhoasao-
no Ompu tibuhino peda aini,

“O mate dotoloemo, o kafotalo nosangkamo.”^a

⁵⁵“Hintu o mate, nandoo bhahaa kafotalomua?

Ne amai bhahaa tifumua?”^b

⁵⁶Tifuno mate ingka o dhosa, kuasano dhosa ingka o tubhono agama. ⁵⁷Tamaka foampe kaitaomu katumpuno lalo ne Lahata'ala fowa'aono kafotalo noangka ne Yesus Kristus, Ompuntoomu.

⁵⁸Dadi'anomo, bhahitie'iku timoasi'aono, fekatangka kofindamiu, koise meando-andoa, sadhia foma-fomai'omu lalomiu weo kahadhaano Ompu! Ingka pande'aaneomu weo kase'isemiu bhe Ompu kawulemiu pae nasumia-sia'a.

Katulumindo umati we Yerusalem

16:1-4

16 Aitu apugau'ao fo'onu'ano dhoi so umati marasaeano we Yerusalem; naetaa angkafiomu atora nefohato'aoku ne sabhaha tombudo umati we kadieno Galatia. ²Se'o-se'oleono Ahadhi, seemie-seemie naegaati dhoi seendai, naposahataa bhe hasilino. Dhoi ana'a hunsae'omu, neanomo humato amai tokamo natifo'onu. ³Ahumato kaowu atumudumo mie mantasi'ano ne pomatamiu, ama'anda suha dakumala we Yerusalem dawowo'o kawa'aomiu na'a. ⁴Ane namaraluu akumala dua bhe idi, ingka dapobhai kanau.

Patudhuno Paulus

16:5-9

⁵Mada amangka we Makedonia amai te hintimiu, kapa'amo alumempagi kadieno Makedonia. ⁶Bheanea aeate namamponampona bhe hintimiu, bhahamo kosekawanta'ae wulano use. Mada ana'a naembali tumulumi kanau'omu amopansuhu kala-kalaku. ⁷Ampa aitu akiido aohakoomu sekabantaha kaowu; aposahuna'ao ane bhe kalalesano Ompu, naompona seendai aeate bhe hintimiu. ⁸Tamaka nandoo aeate we kota Efesus ini ampa ne

^a 15:54 Yes 25:8

^b 15:55 Hos 13:14

oleono hohaea'ano Pentakosta, ⁹kapa'amo we ini nobhahi kasalawa ahabu kahadhaa kofahalaa, mahinggamo dobhahi dua mewangi kanau.

Sehonda haa honda kafohato

16:10-18

¹⁰Ane Timotius namai te hintimiu, ulei'eomu lalomiu keana nokate'i-te'i naeate bhe hintimiu, hampano anoa itu nokahadhaa so Ompu peda dua idi ini. ¹¹Dadi'anomo koe bhe misakiea. Tulumie'omu neanomo nasumalamati namopansuhu kala-kalano, sampe nasumuli ne idi. Aitu nandoo aanta-antagie we ini bhe bhahitie'i dua sigao'ano. ¹²Pedamo dua bhahitientoomu Apolos, ingka afendu-fendua'emo afe'ulaiane namai we hintimiu napoowaowa bhe bhahitie sigao'ano, tamaka miina sepali'a na'umundaa namai ha'oleo ini. Ane bhe kasalawa metaa tetewei namai dua.

¹³Kodhagaomu! Fekamatangka kofindamiu weo kaparasaeamiu! Membaliomu mo'ane! Feka'osa totono lalomiu! ¹⁴Habue'omu sabhaha kahadhaamiu weo kanini kaasi. ¹⁵Bhahitie'iku, tasehonda dua kamesaloku. Ingka pande'aaneomu Stefanus bhe polambuno; andoamo mie kabhao-bhaono marasaeano we Akaya, dokahadhaa sampuu-mpuuno lalondo do'ondofao umati marasaeano sigao'ano. ¹⁶Dadi'anomo aesalo meangkaomu ne mie pedando andoa itu, bhe sabhaha mie kumahadhaa mo'osano bhe andoa itu. ¹⁷Ao'ia sepali'a dohato kanau Stefanus, Fortunatus, bhe Akaikus, kapa'amo andoa dofosangka katulumi nemekaemimiu. ¹⁸Andoa dolawesi totono laloku bhe totono lalomiu dua. Fosi-bhaladaomu mie pedando andoa itu!

Kasongkono suha

16:19-24

¹⁹Afosampeangkoomu salam mai'aono ne tombu-tombudo umati we kadieno Asia ini. Akwila, Priskila bhe kosasawindo umati humompuno we lambudo dofosampeangkoomu dua salam weo Ompu. ²⁰Kosasawindo bhahitie ne ini defosampeangkoomu dua salam. Pofea-feabhaomu bhe pomoni-monini'ao'omu peda bhahitie pomoa-moasi'aono.^a

²¹Aini abuhiane limaku wutoku: salam mai'ao ne idi, Paulus.

^a 16:20 Ondo Rom 16:16

²²La'ae pata moasi'aono Ompu, nobalaamo! *Maranata!*^a

²³Sio-siomo kabarakatino Ompu Yesus sadhia napobhai-
angkoomu.

²⁴Kanini kaasiku nopobhaiangkoomu kosasawimiu weo ka-
se'isentoomu bhe Kristus Yesus.

^a 16:22 Ma'anano wamba Maranata: maimo Ompu!